

www.dubestammer.se

Du bestämmer!

Inspiration

Innehåll

3–4 Varför en Inspirationsbok? Vad ska jag med den till? Våra tankar runt denna inspirationsbok är just att den ska inspirera er som förhoppningsvis kommer att arbeta med Du bestämmer! Vi hoppas att ni ska bli inspirerade och hitta nya och egna idéer i ert arbete. Och utanför!

6–7 Intervju med Linus Fremin, en ung kille som är feminist och skriver debattartiklar, bland annat på gylf.se

8–9 Visste du att ... Fakta och statistik.

10–11 Intervju med Anja Hirdman som är medieforskare vid Stockholms Universitet. Anja har skrivit en avhandling om hur manligt, kvinnligt och sexualitet framställs i media. Har även skrivit boken "Tilltalande bilder".

12–13 Händelser i tiden! Här kan du följa olika händelser och personer som betytt mycket för var vi idag befinner oss då det gäller jämställdhet ...

14–15 Intervju Jan Fager, sekreterare ERK. Jan arbetar med estetiska frågor och vad som är könsdiskriminerande i dagens reklam.

16–17 Hur många av oss samhällsmedborgare är det som anmäler reklam som de anser könsdiskriminerande? Fakta ERK.

18–24 Har alla samma möjligheter och rättigheter i Sverige när det gäller idrott? Har alla tjejer och killar lika stora chanser att utöva den sport eller idrott de vill? Notiser, citat.

22–23 Feminist? Equilist? Queer? HBT? Diskriminering? Genus? Vad betyder alla orden? Titta i ordlistan längst bak i boken.

Du bestämmer!

Behandlas flickor och pojkar lika i er skola? Kan elever och lärare ifrågasätta invanda mönster och traditionella könsroller? Finns det någon utarbetad jämställdhetsplan för eleverna?

DU BESTÄMMER! vill inspirera och stödja skolornas arbete att bygga, eller vidareutveckla, en skola där alla kan känna sig trygga. Det handlar om jämställdhet, könsroller och samhällets självskrivna sanningar.

Under 2004 genomförde Socialdepartementet projekt **FLICKA**. I samarbete med lokala föreningar och organisationer, som exempelvis tjejjourer och barn- och ungdomsorganisationer, besökte **FLICKA** 25 kommuner runt om i landet. Tiotusentals barn och ungdomar var med på **FLICKA**-dagarna där man diskuterade frågor om självkänsla, dagens orimliga skönhetsideal och hur vi påverkas av mediernas utseendefixering.

I fokus låg unga tjejers självbild.

DU BESTÄMMER! är ett projekt med jämställdhet i fokus och riktar sig till flickor och pojkar från 12 upp till 16 år, samt vuxna i deras närhet; lärare, skolpersonal, ungdomsledare och föräldrar. Med ett utbildningspaket där genus och jämställdhet är centrala teman, besöker **DU BESTÄMMER!** en mängd skolor runt om i hela landet. I utbildningspaketet ingår seminarier, föreläsningar, ett nyskrivet pedagogiskt undervisningsmaterial bland annat med förslag till lektionsupplägg.

Utbildningspaketet innehåller:

- Information till och utbildning av lärare/ungdomsledare. Utifrån skolans önskemål utbildas även elevrepresentanter som exempelvis elevråd, kamratstödjare och jämställdhetsgrupper.
- En teaterföreställning spelas i tre olika versioner; en föreställning riktad till flickor, en riktad till pojkar och en riktad till lärare/ungdomsledare/föräldrar. Elevföreställningen kommer att spelas separat för flickor respektive pojkar, direkt efter föreställningen följer lärarna upp med samtal och övningar för både tjej- och killgrupperna. Därefter samlas hela klasser till diskussion. Föräldrar erbjuds att se föreställningen på kvällstid. Teaterföreställningen har tagits fram av Svea Sträng/Ung utan Pung med stöd av referensgrupper av lärare och elever och i nära samarbete med Tjejzonen, Manliga Nätverket och **FLICKA**-projektet.

Verktyslådan innehåller:

- Guide till att bli mediekritisk
- Inspirationsboken

- Övningsboken; ett gediget pedagogiskt material med idéer, tips, beprövade metoder och olika exempel på hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor.
- Tips på litteratur och stöd och hjälplänkar
- Informationsfolder
- CD-skiva JÄMO, Konsumentverket, **FLICKA**
- RFSL – Att arbeta med fördomar
- Föräldrafolder
- Boken Utväg

DU BESTÄMMER!

Med teaterföreläsning, föreläsningar och workshops kan skolans lärare och pedagoger ta del av en mängd väl utarbetade metoder och underlag för att sedan själva arbeta vidare med sina elever. Vi hoppas att vi med besöket i er skola kan inspirera till ett långsiktigt jämställdhetsarbete. Har ni redan ett pågående jämställdhetsarbete kan **DU BESTÄMMER!** lyfta frågorna och kanske hjälpa till att hitta nya perspektiv, diskussioner och även involvera ännu fler berörda grupper. Målsättningen är att ge skolan redskap och inspiration för att jämställdhetsarbetet ska påverkas och diskuteras, av både lärare och elever.

Vi hoppas alla skolor vi besöker ska känna sig inspirerade, engagerade och stärkta av de verktyg vi har med oss.

DU BESTÄMMER! och barnets rättigheter

Barnpolitiken i Sverige, såväl som **DU BESTÄMMER!**-projektet, utgår ifrån FN:s konvention om barnets rättigheter. Målet är att barn och unga skall respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet, delaktighet och inflytande. Flickor och pojkar ska få utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar. Och ha rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem. Ingen får diskrimineras och barnets bästa ska alltid sättas i främsta rummet. Den svenska skollagen talar också särskilt om att den som verkar inom skolan ska "främja jämställdhet mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden."

Projektet **DU BESTÄMMER!** är ett samarbete mellan tre ideella organisationer; Tjejzonen, SveaSträng/Ung utan Pung och Manliga Nätverket. Alla med lång erfarenhet av att arbeta ur ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv.

Genom Allmänna Arvsfonden har alla tre organisationer fått ekonomiskt stöd för att, tillsammans med Socialdepartementets **FLICKA**-projekt, arbeta med det pedagogiska projektet **DU BESTÄMMER!**

Kontakta **DU BESTÄMMER!:**

info@dubestammer.se

www.dubestammer.se

www.flicka.gov.se

**Killar tänker på hur
de ska skaffa tjejer och
tjejer tänker på fram-
tiden och hur deras liv
ska bli!**

Kille 14

”Jämställdhet är ingen kvinnofråga”

För Linus Fremin blev det något av ett uppvaknande när han i början av tiden i gymnasiet insåg att omgivningen hade olika förväntningar på honom och killkompisarna jämfört med de klasskamrater som var av kvinnligt kön. Sedan dess har han arbetat aktivt för att alla ska behandlas lika, oavsett genus eller skillnader i utseende och ursprung.

– Jag ser ju att orättvisorna genomsyrar allting, alla institutioner, från dagis och skolan och uppåt. Det gäller praktiska saker, som lika lön för lika arbete, men också de könsroller vi tvingas in i, som begränsar oss som människor.

Just nu letar Linus Fremin ett arbete som han kan försörja sig på medan han förbereder sig för att söka in på journalisthögskolan, men det betyder inte att han är sysslolös. Artikelförfattandet på diskussionssidan gylf.se upptar en stor del av tiden, och där är det ofta just genusfrågor som engagerar mest. Med skoltiden i färskt minne kan han berätta det som han just då inte kunde sätta ord på, men som ändå kändes så tydligt:

– För min del var det så att det som förväntades av mig för att jag var kille inte överensstämde med vad och hur jag ville vara som människa. Till exempel att killar inte förväntas gråta och visa känslor, men även mer subtila saker, som att sättet man pratar på till tjejer och killar skiljer sig åt. Det var alltid meningen att killarna skulle ta mer plats i klassrummet, även om inte jag själv gjorde det. Killarna tilläts vara bråkigare, medan tjejerna fick vara medlare.

I min ålder förväntas killar bara vara en sak. Käta, käta, käta!!
Kille 15

Utbildning behövs

Någon medvetenhet kring genusfrågor fanns inte i grundskolan och bara i begränsad omfattning i gymnasiet, menar Linus Fremin. I gymnasiet talade lärarna om att feminismen skulle genomsyra alla ämnen, enligt de direktiv som fanns, men det märktes inte i undervisningen.

– Jag tycker att all personal i skolan ska gå en grundutbildning i genusvetenskap. Det behövs för att de ska kunna sprida kunskaperna och medvetenheten vidare. Lärarna måste också försöka vara medvetna om hur de betar sig, om det är någon skillnad i hur de betar sig mot tjejer respektive killar. Det är förstås lättare sagt än gjort, det märker jag även på mig själv när jag ska leva som jag lär, men det är nödvändigt. I grund och botten behövs en attitydförändring på alla plan, redan från dagis och i hemmen och på arbetsplatserna.

Vem är det som har bestämt att alla killar är modigare och starkare än tjejer?

Kille 13

Män är också förtryckta

Linus Fremin har ingen önskan att pracka på andra sina åsikter, men diskuterar gärna när det finns tillfälle. Att han sticker ut från normen, som ung kille med uttalat feministiska åsikter har han lärt sig leva med, liksom det faktum att hans egen pappa har svårt att förstå hur sonen resonerar.

– Nu när jag är mer medveten om det så skakar jag av mig det på ett annat sätt. Jag har själv två syskonbarn, en pojke och en flicka, och kan komma på mig själv med att behandla dem olika ibland, fast jag är medveten. Men även om det kan finnas små biologiska skillnader så är det vår uppfostran och miljö som begränsar oss och placerar oss i olika fack.

Den feministiska skribenten Linda Skugge är en förebild för Linus Fremin, som själv i framtiden skulle vilja arbeta på ett liknande sätt för att hjälpa till att sätta genusfrågorna ännu mera i fokus i samhällsdebatten.

– Det finns inte så många manliga skribenter som utmärker sig som feminister, så det behövs. Jag ser det inte som en kvinnofråga – män är också förtryckta fast på ett annat sätt. Det är därför jag vill bli journalist, för att öppna ögonen för de vardagliga orättvisorna omkring oss.

Pia Sehm

8 av 10 som kontaktar BRIS är flickor

Under 2003 ökade andelen flickor med självmordtankar som hörde av sig via e-post till Barnens Rätt i Samhället, BRIS, med 185 %. Även 2004 fortsatte ökningen. Totalt hade Bris 22 000 kontakter med unga människor under förra året. Ungefär åtta av tio samtal och mejl kommer från flickor, och barnens medelålder är 14 år.

Många flickor som mejlar till BRIS har haft självmordtankar under lång tid, några har gjort flera försök att ta sitt liv, skriver Göran Harnesk, generalsekretärare för BRIS, på DN-debatt.

Den vanligaste orsaken till att barnen hör av sig är konflikter i hemmet. Bris statistik visar också att större delen av både misshandeln och de sexuella övergreppen sker i barnens hem.

Källa: BRIS

Jag är blond. Men jag är INTE korkad. Det är så frustrerande eftersom jag vet att jag inte är korkad, men det tycks vara det folk automatiskt tror!!

Tjej 14

När jag var och klippte mig, fick jag veta att jag inte kunde ha den frisyren jag ville, för den var för tjejer!!

Kille 13

Jämställdhet i vården

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att följa upp, analysera och redovisa könsskillnader inom hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens verksamhetsområden. De har sammanställt och analyserat hur resurser och insatser fördelas mellan kvinnor och män.

Det visar sig bland annat att kvinnor söker mer vård än män. Kostnaderna för läkemedel är högre för kvinnor än för män, men männen får oftare nyare och dyrare läkemedel. Kvinnor rapporterar också mer problem med kvalitetsbrister i vården än män.

Vid hjärt- och kärlsjukdom har det framkommit att det finns könsskillnader som är till nackdel för kvinnorna när det gäller utnyttjandet av diagnostiska och terapeutiska åtgärder vid hjärt-kärlsjukdom. En snedfördelning av det förra skapar snedfördelning av det senare. I en studie från USA 1992 visades att kvinnor får vänta längre än män på undersökning och EKG-tagning och att kvinnor med infarkt i större utsträckning än män vårdades på vanlig vårdavdelning, inte intensivvårdsavdelning (56 procent mot 83 procent).

Varje Landsting ansvarar själv för sitt jämställdhetsområde. Hur arbetar ert Landsting?

Källa: Socialstyrelsens utredning Jämställd vård? Könsperspektiv på hälso- och sjukvården.

Bilder som påverkar oss alla

Den tänkta publikens kön har blivit allt viktigare för massmedierna. Där förut till exempel åldern var mest central för hur innehållet i en tidning såg ut, har nu flicka eller pojke blivit den avgörande kategorin. Det säger Anja Hirdman, medieforskare vid Stockholms Universitet, som bland annat har skrivit en avhandling om hur manligt, kvinnligt och sexualitet framställs i media.

– Föreställningen är styrande för vilket innehåll man skapar. Det betyder också att man har en väldigt stereotyp idé, vilket leder till att man skapar ett stereotypt material, framför allt mot kvinnor, som alltid blir utskilda och ofta problematiseras.

I sin bok "Tilltalande bilder" har Anja Hirdman studerat hur bilder i tidningarna Veckorevyn och FibAktuellt har förändrats från sextio- och sjuttio-talet fram till nittiotalet. Ett av resultaten är att den syn på kvinnor som förmedlas av Veckorevyn inte har förändrats särskilt mycket sedan 1960-talet.

– Instruktionsjournalistiken, där man ger råd om hur man kan förbättra sig själv och sin kropp, har funnits under lång tid. Budskapet och tilltalet till kvinnan i Veckorevyn är detsamma idag som då, fast man säger det inte lika direkt. Man problematiserar publiken och frågar "hur mår dina låår", eller "hur mår dina bröst" när man vänder sig till kvinnor, och presenterar sedan en lösning. Den tonen finns inte när man vänder sig mot män. Då har man ett mera inneslutande och självstärkande tilltal, "vi som gillar att titta på bilar".

Stereotypt även mot män

Tidningar som riktar sig till män är inte uppdelade i olika åldersgrupper i lika hög grad som tjej- och kvinnotidningar. Män förväntas vara intresserade av ungefär samma saker i alla åldrar, det vill säga brudar, sport och bilar, vilket också är stereotypt. 1970-talet är den enda period som Anja Hirdman i sin forskning har funnit att de olika tilltalen till könen inte var så tydliga.

– Jämställdhetspeaken inföll ju under 70-talet, och diskussionerna om kvinno- och mansrollen var ständigt närvarande. Även Veckorevyn hade ett mycket mer innefattande "vi" mellan tittaren och läsaren, med en mera självstärkande bild än vad

som ges i dag. Eftersom mycket av veckotidningsjournalistiken glidit över i andra media omges vi av samma mönster där.

Mediekritik på schemat

Eftersom vi lever i en bedömningskultur och en visuell kultur är det självklart att vi påverkas av alla de bilder och budskap som omger oss, menar Anja Hirdman.

– I dag är det så viktigt, både för män och för kvinnor, att kunna presentera sitt jag, att vara ett begärligt jag. Men man blir väldigt utsatt om man hela tiden ska bygga sin självkänsla på andras bedömning, man blir fångad i beroendet av andras uppskattning. Samtidigt finns det många motrörelser hos unga i dag, även om är svårt att hitta motbilder till mediernas stereotyper.

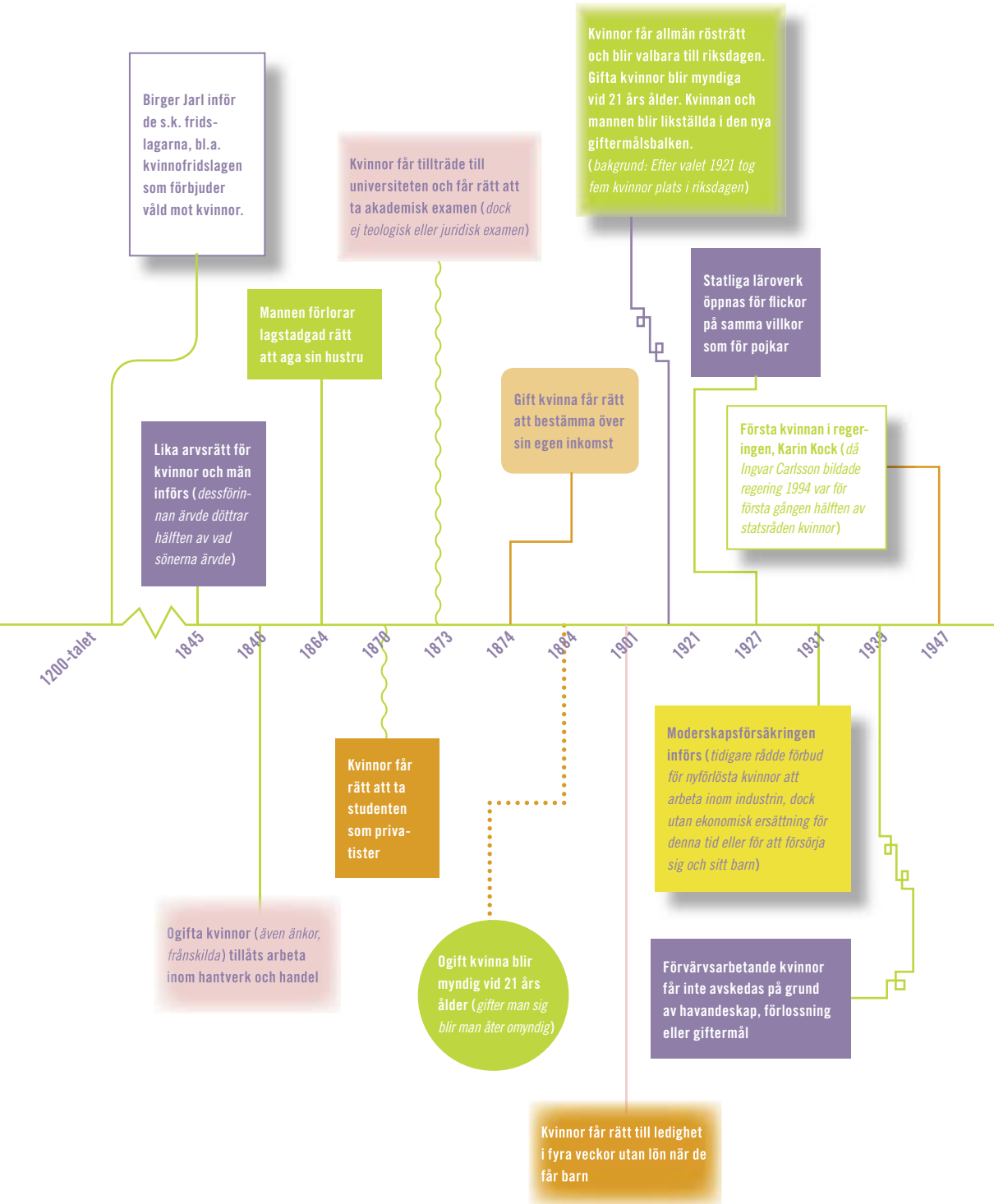
Unga är väldigt duktiga på att snabbt förstå vad en bild förmedlar och det tycker Anja Hirdman att man borde ta fasta på i skolan, genom att införa bildkunskap och mediekritik.

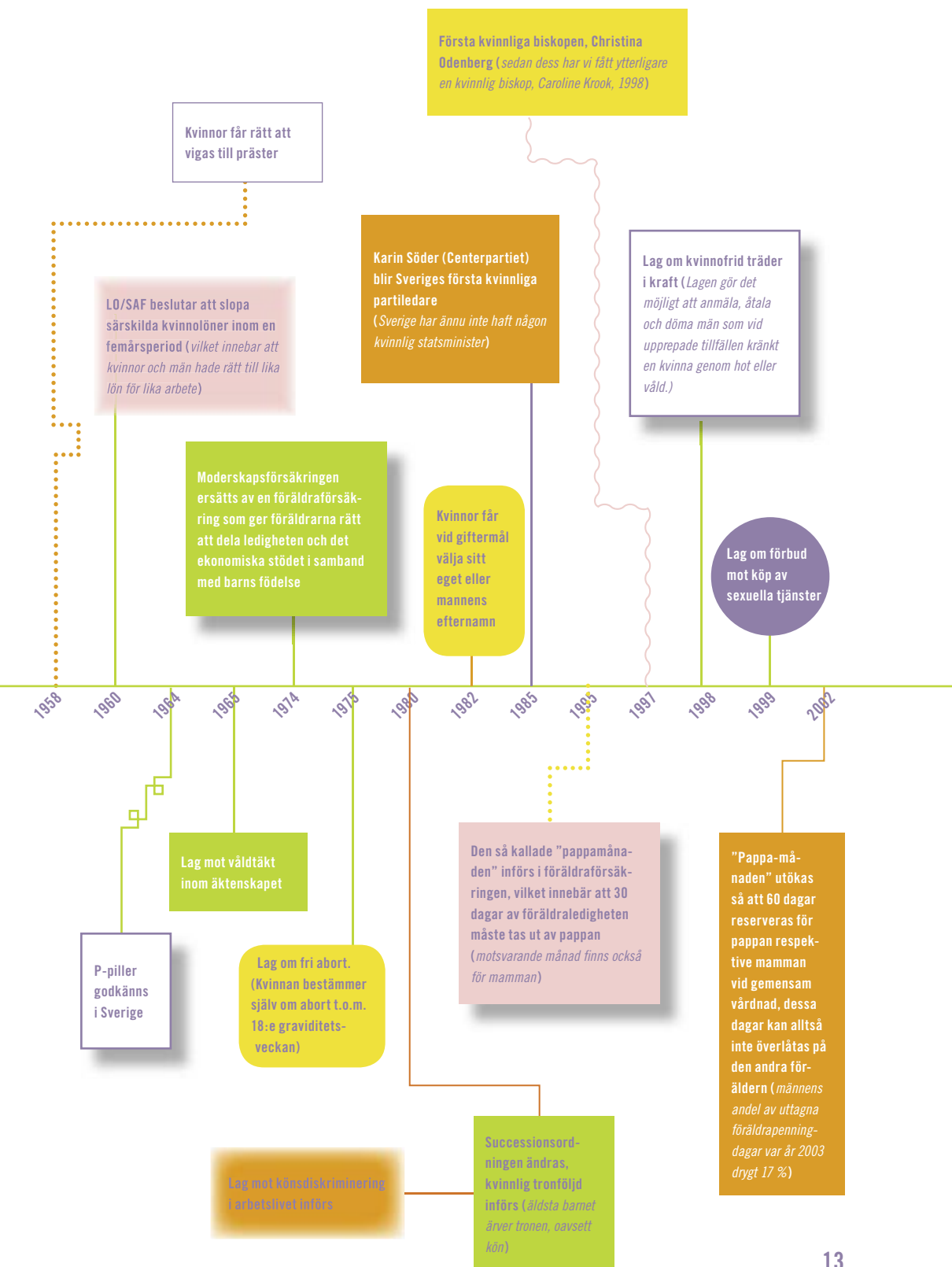
– Många lärare tycker inte att de har stöd för att våga ge sig in i diskussionen, som kan bli knivig ibland eftersom det handlar om identitet. Men det går att ganska enkelt föra in det här med bilder i skolan, och förmedla kunskap via bilder. Frågor man kan ställa för att få upp ögonen för hur budskapen skapas är ”vad säger den här bilden”, ”vad vill den säga”, ”hur skulle det se ut om vi sätter en man i stället för kvinna, en flicka i stället för pojke”.

Pia Sehm

Händelser i tiden

Anmälningar mot reklam fördubblades förra året

I Sverige har vi en så kallad frivillig reglering av reklam, vilket innebär att representanter från reklambranschen och kringliggande aktörer själva tar emot och granskar anmälningar från allmänheten. När det gäller reklam som kan anses vara könsdiskriminerande är det Näringslivets etiska råd mot könsdiskriminerande reklam, ERK, som har ansvar och kan fälla en annons.

Men det kan vara svårt att enas om vad som egentligen är diskriminerande, eftersom tolkningen ofta skiljer från person till person, berättar Jan Fager, sekreterare i ERK.

Under år 2004 tog ERK emot ungefär 740 anmälningar mot reklam, vilket är en fördubbling jämfört med år 2003. En av förklaringarna till det är den nya möjligheten att anmäla via e-post. Dessutom märker ERK ett tydligt samband med projekt Flicka som pågick under 2004 och ofta följdes av en intensiv debatt om könsroller och reklamens inverkan på självbilden, berättar Jan Fager.

– Det finns helt klart ett samband, det märker vi geografiskt också. När det gäller fällningar så är vi för år 2004 uppe i 55, med några ärenden kvar att bedöma. År 2003 fälldes 30 annonser.

Sexistisk och schabloniserande

Ungefär en gång i månaden träffas ungefär 10 personer i ERK: s råd för att gå igenom aktuella ärenden. Det finns tre kriterier i bedömningen, där den första är sexistisk, och skildrar män eller kvinnor som rena sexobjekt, ofta utan samband med produkten i annonsen. Det andra kriteriet är schabloniserande reklam, som konserverar män och kvinnor i sina könsroller, och det tredje är reklam som är uppenbart diskriminerande utan att vara schabloniserande eller sexistisk.

– Visst händer det att vi är oense och det blir långa diskussioner ibland. Det är inte heller ovanligt att diskussionerna svänger under tiden de pågår, och man får höra andra argument. Å andra sidan finns reklam som uppenbarligen retar många. Fame Factory och Via tvättmedel stod för nästan 1/3 av anmälningarna förra året, och Dressman hade ensamma 100 anmälningar.

Könen bedöms olika

Män och kvinnor anses inte bli diskriminerade av samma saker i ERK:s bedömningar.

– Hittills har vi gjort en liten skillnad, även om det är svårt att förklara på ett pedagogiskt sätt, säger Jan Fager. Man kan säga att det är lite svårare att kränka oss män, eftersom vi inte historiskt sett har diskriminerats på grund av vårt kön, med lägre lön eller större ansvar för hemmet, vilket kvinnor har, och fortfarande blir. Det gör att det blir ett större filter i vår bedömning, där männen får tåla lite mer. Detta håller dock på att klinga av och antalet anmälningar mot reklam som anses diskriminera män har ökat de senaste åren. Ett exempel är en reklam för IKEA där mannen framställdes på ett schabloniserande sätt, som en soffpotatis. Sexistisk reklam mot män är inte så vanligt.

Toleransnivån riskerar höjas

Fortfarande är det vanligare med kvinnor i reklamen, och fram till mitten av 1990-talet var typexemplet på en kränkande annons att man slänger in en lättklädd kvinna i ett tillfälle som inte ens har med kroppen att göra. Under 2000-talet har sådana annonser minskat, i alla fall i Sverige, och nu är det mera sammanhanget som avgör hur utfallet ska bli.

– Det kan vara gränsdragningsproblem, som med underkläder. Vi fällde till exempel H & M:s stora utomhusvepa. Den hade bara fokus på en kvinnobak, vilket tillsammans med storleken på vepan gjorde att det gick över gränsen. Om man beskär en bild och tar bort ansiktet ser man inte hur personen upplever situationen och det kan också påverka vår bedömning.

Jan Fager anser dock inte att bedömningarna blir godtyckliga, men menar att det finns en risk för att vår toleransnivå höjs hela tiden. Det som står i kvällstidningarna i dag skulle anses vara pornografiskt för 20 år sedan. Ändå tycker han inte att bilderna har blivit grövre, utan att frågor om etik faktiskt tillåts ta större plats.

– Många unga hör av sig och det finns en ökad vilja att diskutera de här frågorna, både i skolan och i samhället i övrigt. Företagen tar det på stort allvar när de blir anmälda.

Pia Sehm

Fakta

Näringslivets etiska råd mot könsdiskriminerande reklam, ERK, startade 1988 och huvudmän är för närvarande Annonsörföreningen, Sveriges Reklamförbund, Svenska Tidningsutgivareföreningen, Sveriges Tidskrifter, Radio-utgivareföreningen, SF Media, The Swedish Directmarketing Association (SWEDMA), TV 3, TV 4, Kanal 5 samt utomhusbolagen (Clear Channel och JC Decaux). Rådet med 16 medlemmar sammanträder ungefär en gång i månaden för att besluta om anmälda annonser ska fällas eller inte.

Läs mer på www.etiskaradet.org

En översikt av andra självreglerande instanser finns på www.klagareklam.se

ERK har under åren 1989–2003 mottagit sammanlagt 2 796 anmälningar med följande fördelning:

1989	346 st
1990	202 st
1991	183 st
1992	135 st
1993	130 st
1994	146 st
1995	116 st
1996	123 st
1997	163 st
1998	135 st
1999	147 st
2000	198 st
2001	230 st
2002	185 st
2003	357 st

Antalet anmälda reklamåtgärder är färre än antalet anmälningar, eftersom det förekommer att flera anmälningar avser en och samma reklamåtgärd. Under 2003 exempelvis avsåg anmälningarna 233 specifika reklamåtgärder.

De 2 796 anmälningarna har lett till 296 fällande uttalanden med följande fördelning på de år uttalandena har gjorts. Viktigt att tänka på är att ett fällande kan omfatta ett stort antal anmälningar.

År	Antal fällande
1989	7
1990	12
1991	10
1992	8
1993	13
1994	24
1995	25
1996	13
1997	25
1998	22
1999	24
2000	20
2001	36
2002	27
2003	30

Samma möjligheter till all idrott

Riksidrottsförbundet, som samlar de flesta idrottsförbund under sig, ska anta en ny jämställdhetsplan år 2005. RF:s statistik för fördelningen av kvinnor och män inom idrotten, visar att det är fler män än kvinnor som bestämmer. Kvinnorna utgör 38 procent av idrottens medlemmar, men bara 27 procent av ledamöterna i specialförbundens styrelser. I den jämställdhetsplan som antogs av RF-stämman 1989 var ett delmål att kvinnor och män ska vara representerade med minst 40 procent i rådgivande och beslutande organ. Idag, nästan 15 år senare, har detta mål uppnåtts av 18 av de 67 förbunden. I tre förbund – Bågskytte, Rodd och Tyngdlyftning – finns inga kvinnor alls i styrelserna. Nio förbund har en kvinnlig ordförande och tolv en kvinnlig generalsekreterare.

Distriktsförbunden har ett krav i stadgarna att styrelserna ska ha en jämn könsfördelning, och där har man 44 procent kvinnliga styrelseledamöter. Endast ett förbund, Västsvenska Idrottsförbundet, har en kvinnlig ordförande. 18 av 21 distrikt har en manlig kanslichef.

Källa: Riksidrottsförbundets statistik Kvinnor och män inom idrotten 2003.

Det är antagligen väldigt få skillnader. Vad man tycker beror på personligheten!

Tjej 15

Killar är oftast inte så smarta, så jag retar dem för det!!

Tjej 15

Jag tycker tjejer är mer förnuftiga. De tänker mera, medan killar bara ska svara snabbt!!

Tjej 14

Alla förväntar sig att jag ska vara intresserad av, eller göra "manliga" saker!

Kille 14

Killar tycker tvärtom om allt!!

Tjej 13

De flesta människor tycker jag är söt och gullig
Men det é jag verkligen inte!!

Tjej 12

Det bästa med att vara tjej är att jag kan gråta när jag vill!!
Det värsta med att vara tjej är att alla tror att jag är svag och känslig!!

Tjej 14

Alla tycker att killar ska vara tuffa och tjejer ska vara känsliga, Men jag vill vara känslig också!!

Kille 13

Det finns saker jag skulle vilja ändra, som t.ex. Kompistryck. men vi killar har mer adrenalin, så det e roligare!!

Kille 14

84 % av killarna tror att det finns skillnader mellan hur könen tänker

86 % av tjejerna tror att det finns skillnader mellan hur könen tänker

Första kvinnliga professorn

Matematikern Sonja Kovalevsky invandrade till Sverige från Ryssland på 1800-talet och blev år 1881 Europas första kvinnliga rektor, vid Stockholms Universitet. I dag finns kvinnliga rektorer på 11 av Sveriges 39 universitet och högskolor.

Källa: Matematiska institutionen vid Stockholms Universitet och SULF, Sveriges Universitets- och Lärarförbund.

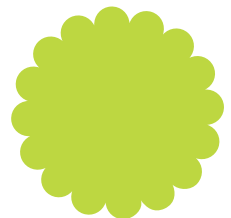
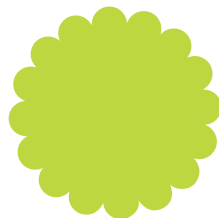
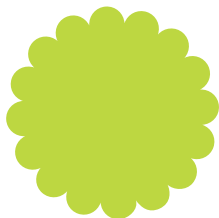
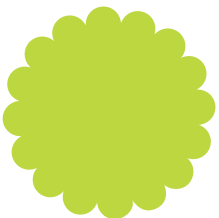
Föräldraledighet som merit?

Utbildning, erfarenhet och lämplighet räknas som meriter när man söker jobb i Mölndals stad. Men inte föräldraledighet, och det kommer det inte att göra i den närmaste framtiden heller, om personalutskottet får bestämma.

Det är vänsterpartiet som lämnat in en motion där det föreslås "Att Mölndals stad i sitt jämställdhetsarbete ska betrakta föräldraledighet som en merit i jämförelse mellan två sökande som har barn". Särskilt skulle detta beaktas vid chefsrekryteringar.

– Vi tycker att den jämställdhetspolicy för 2004–2008 vi har i Mölndals kommun räcker. I de lägen när vi ska anställa, särskilt på chefsnivå, är det så många andra referenser som spelar in. Men självklart har vi långt kvar att gå med jämställdhetsarbetet, se bara på lönerna, säger Ralf Lorentzon (s), ordförande i personal- och organisationsutskottet.

Källa: Göteborgsposten

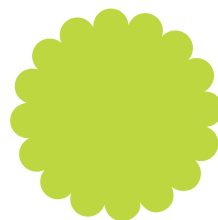
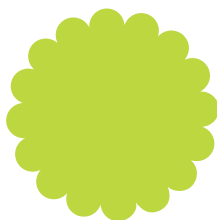
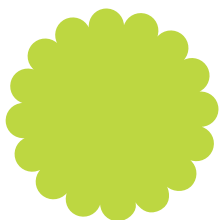
Avkodning

År 1992 bildades det mediekritiska nätverket Allt är möjligt som en reaktion mot att kvinnor och män skildras på ett stereotypt sätt i massmedierna. De är en så kallad media watch-organisation, som granskar, informerar och debatterar människoskildringar i massmedierna. På deras hemsida finns tips och länkar för den som vill arbeta med ett mediekritiskt förhållningssätt, till exempel genom att ställa frågor kring mediernas budskap:

Frågeexempel:

- Vem är passiv, vem är aktiv?
- Vem ler?
- Vem är offer, vem är förövare?
- Vad gör tjejer, vad gör killar?
- Vem har problem, vem har lösningen?
- Hur står hon, hur står han?
- Hur ser män och kvinnors nakenhet ut?
- Hur står kvinnor och hur står män?
- Hur sitter kvinnor, hur sitter män?
- Hur många barn finns representerade? Hur många gamla?

Källa: Mediekritiska nätverket Allt Är Möjligt, www.alltarmojligt.se

Modern guide i feminism

Anarkafeminism – blandning mellan radikal feminism och anarkism. AF kom sig av att inte alla anarkister är feminister. Anarkafeministrörelsen.

Denimfeminism – sminkar sig gärna, har koll på trenderna och rakar benen om de vill. Tycker att starka kvinnor kan klä sig rätt på Oscarsgalan.

Elitfeminism – Susanna Popova anklagade feminister som Ebba Witt-Brattström och Margareta Winberg för att vara elitfeminister. Ingen förstod riktigt varför, numer trycker elitfeministerna stolt upp tröjor med ordet Elitfeminist.

Equilister – equilister kallar sig de som kämpar för båda könen. E anser att ordet feminism antyder att det bara är kvinnans rättigheter man kämpar för. Män möts exempelvis med skepsis när de vill arbeta inom barnomsorgen.

Likhetsfeminister – anser att skillnaden mellan könen är sociala konstruktioner. Med det menar man bland annat att det inte ligger i flickors gener att vara tysta i klassrummet eller i en pojkes gener att sällan gråta, utan att det beror på att flickor och pojkar uppfostras och behandlas olika. De flesta feministiska inriktningar i dag tillhör denna gren.

Mediefeminister – kallas ibland de ganska unga kvinnliga tidningsskribenter som ofta skriver feministiska krönikor eller artiklar. Även kallad Linda Skuggetrenden.

Postkolonial feminism – kritik började på 70-talet riktas mot att feministrörelsen utgick från vita, heterosexuella västerländska kvinnor och därmed placerade svarta och lesbiska kvinnor i periferin. På så vis gjorde dessa västerländska feminister detsamma som de män de kritiserade: de gjorde sig själva till norm. Förtryck handlar inte bara om kön, utan man måste också ta hänsyn till etnicitet, sexualitet och ålder.

Queerfeminister – menar att samhället är heteronormativt, dvs heterosexualitet ses som

det naturliga tillståndet. Men sexualitet är en konstruktion anser queerfeministerna, även det normala bör undersökas. Fokus på HBT-personers rättigheter. (HBT- homo, bi, trans).

Radikalfeminister – menar att könsförtrycket är det grundläggande förtrycket i samhället. Män som grupp är överordnade kvinnor som grupp, vilket betyder att inte alla män, eller varje man du träffar, är överordnad alla kvinnor, eller varje kvinna du träffar. Radikalfeminister kämpar bland annat mot mäns våld mot kvinnor, pornografi och sexistisk reklam.

Scumfeminister – är anhängare av Valerie Solanas manifest Scum (Society for cutting up men), enligt vilket män råkade bli till genom ett misstag och nu bör utrotas.

Särartsfeminister – anser att män och kvinnor är fysiskt olika, att skillnaderna finns i generna och hormonerna. Kvinnor är till exempel till naturen mer vårdande än männen. För att nå jämställdhet måste kvinnliga egenskaper bli uppvärderade och bejakade.

Källa: Metro

Feminism i ordböcker och på nätet:

Feminism – en medvetenhet att kvinnoförtryck existerar, och en vilja att förändra detta

Feminin feminint – kvinnlig, av kvinnligt kön, vek

Feminiserad feminiserat – förkvinnligad

Feminism feminismen – kvinno-saksrörelse

Feminist feministen feminister – kvinno-saksivrare

Feminin – kvinnligt genus, varelse av kvinnligt kön

Feminism – medvetenhet om kvinnoförtrycket i olika tider, samhällen och klasser

Feminism – rörelse som strävar efter att förbättra kvinnans ställning i samhället genom en ekonomisk, politisk och social kamp för kvinnans frigörelse

Feminist – person som deltar i den självständiga ekonomiska, politiska och sociala kampen för kvinnans frigörelse och för ett samhälle fritt från förtryck

bisexuell – tvåkönad, sexuellt dragen till båda könen

diskriminering – orättvist behandlad på grund av hudfärg, nationalitet, etniskt ursprung, religion, kön, sexuell läggning, funktionsförmåga

diskriminering [diskrimin'e:ring] diskrimineringen diskrimineringar subst. nedsättande särbehandling av människor eller grupper av människor. Förbudet mot diskriminering är inskrivet i grundlagen

feminism [femin'is:m] feminismen subst. rörelse som kämpar för jämställdhet mellan könen, kvinnoaksrörelse

genus – biologiskt släkte, kön, naturligt genus maskulinum, femininum

genus – genus eller genuset kön, släkte

gender eng. – det sociala könet, normer/föreställningar hur kvinnor och män är/bör vara/göra (sv. genus)

genus [j'e:nus] genuset genus genusen subst. en språklig böjningskategori som bygger på form (bok -en, bord -et) eller innehåll (manligt eller kvinnligt kön)

HBT – samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella och transpersoner. Mer info: www.rfsl.se

homosexuell [homoseksu'el:] – sexuellt – sexuella adj. som är sexuellt attraherad av medlemmar av samma kön jfr lesbisk

jämlik [j'em:li:k] jämlikt jämlika adj. som är lika mycket värd som andra (politiskt, socialt, ekonomiskt etc)

jämlikhet – likställdhet

jämställdhet [j'em:steldhe:t] jämställdheten subst. att ha samma rättigheter, jämlikhet

lesbisk [l'es:bisk] lesbiskt lesbiska adj. homosexuell (om kvinnor)

maskulin – manlig, av manligt kön, hankön, manligt genus, mankön, man

maskulin – ord, föremål, varelse av hankön eller manligt genus

maskulinisera, maskuliniserade – göra manlig

maskulin [m'as:kuli:n (el. -'i:n)] maskulint maskulina adj. som har typiska manliga egenskaper (även som grammatisk beteckning på ord med viss böjning)

queer – konstig, egendomlig, besynnerlig, underlig, mystisk (adjektiv) säregen,

queer – (slang) bög, fikus, homosexuell

queerish – lite konstig, underlig

sex [sek:s] sext subst. ofta i sms verksamhet som rör könslivet (vardagligt)

sexuell [seksu'el:] sexuellt sexuella adj. som rör könslivet

sex – kön

sex appeal – erotisk dragningskraft

sexualitet, sexualiteten – könsliv

sexuell, sexuellt – köns-, könslig

stereotyp [stereot'y:p] stereotyp stereotypa adj. – som alltid framträder i samma form, enformig

stereotyp [stereot'y:p] stereotypen stereotypen subst. – allmän, förenklad föreställning om något

transsexuell – person som vill byta kön

transversell, transversellt – tvärgående

Källa: Skolverket, RFSL, RFSU, genusforum.nu, Lexin, www.skoldatanatet.se och Prismas nya uppslagsbok

